

Funded by
the European Union

Ambasáid na hÉireann | An Úcráin
Embassy of Ireland | Ukraine
Посольство Ірландії | Україна

Реформування юридичної відповідальності у сфері політичного фінансування та звітування

Богдан Мохончук
радник з правових питань
Громадянської мережі ОПОРА

Необхідність реформи передбачена:

- звітами Єврокомісії щодо України (в т.ч. 2025 року);
- звітами БДІПЛ/ОБСЄ за результатами президентських, парламентських та місцевих виборів 2019–2020 років;
- Дорожньою картою з питань функціонування демократичних інституцій (підрозділ 3.11.С).

Дедлайн – IV квартал 2026 р.

Ефективність притягнення до відповідальності за правопорушення у сфері фінансування політичних партій та виборчих кампаній підвищено	<p>1. На законодавчому рівні визначено чіткі юридичні склади правопорушень за діяння у сфері фінансування політичних партій і виборчих кампаній, які, залежно від ступеню суспільної небезпеки, є об'єктом адміністративної та кримінальної відповідальності з визначенням конкретного суб'єкту відповідальності</p>	<p>IV квартал 2026 р.</p>	<p>Національне агентство з питань запобігання корупції, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, та інші державні органи відповідно до їхньої компетенції</p>
	<p>2. Внесено зміни до законодавства, якими запроваджено більш пропорційні (збалансовані) та дієві санкції за вчинення адміністративних і кримінальних правопорушень у сфері фінансування політичних партій та виборчих кампаній</p>	<p>IV квартал 2026 р.</p>	
	<p>3. Проведено інформаційно-роз'яснювальну кампанію щодо нововведень у відповідальності за правопорушення у сфері фінансування політичних партій та виборчих кампаній</p>	<p>IV квартал 2026 р.</p>	

Навіщо потрібні зміни?

- **високий ризик іноземного втручання**, що підтверджено резолюціями Європарламенту, ПАРЄ та НАТО 2024–2025 років;
- за ст. 159-1 КК України є лише 1 вирок — і той **після затвердження угоди про визнання винуватості**;
- складність доведення умислу, **особливо коли розслідування відбувається у формі дізнання**, а не досудового розслідування;
- **штрафи за кримінальні правопорушення парадоксальні**: інколи вони менші, ніж санкції за схожі адміністративні правопорушення;
- **невизначений суб'єкт правопорушення** за ст. 212-21 КУпАП;
- **недиференційовані склади адміністративних правопорушень** і необхідність складання протоколу навіть за помилку в 1 грн.

**У вересні 2025 року
ОПОРА року ініціювала
робочу групу.**

**Спільні напрацювання
було представлено
16 лютого 2026 року.**

1

Кримінальна відповідальність наступатиме за найтяжчі правопорушення, натомість щодо звітування передбачена адміністративна відповідальність

01

Члени робочої групи (зокрема представники НАЗК, ЦВК, Олександр Корнієнко), підтримали позицію про те, що порушення правил звітування не становить високої суспільної небезпеки

02

Правопорушення у сфері фінансування пропонується декриміналізувати і визначити у ст. 212-12 КУпАП ті, де внескодавець не приховує здійснення внесків

2 Виокремлення злочинів, які становлять високу небезпеку, та підняття санкцій до рівня тяжких

Члени робочої групи дійшли згоди, що такими є іноземне фінансування (ч. 5 і 6), фінансування підставними донорами (ч. 2 і 3), поза виборчим фондом (ч. 1), а також із кваліфікуючими (ч. 4) обставинами.

Визначення цих порушень як злочинів дозволить розслідувати їх слідчим, а підняття санкцій до рівня тяжких — проводити НСРД.

Враховано значну кількість змістовних та редакційних пропозицій ЦВК.

З

Фінансування підставними донорами:

розмежування відповідальності організаторів та виконавців, звільнення останніх за сприяння розслідуванню

01

Запропоновано розмежувати відповідальність підставних донорів (ч. 2) і тих, хто організовує і сприяє (ч. 3) формуванню мереж (сіток) підставних донорів

02

Враховано пропозицію Олександра Корнієнка вилучити зі складу «підбурювання». Хоча таке розмежування не є типовим, у КК України вже виділяються окремі форми співучасті (ст. 111-2, 160, 255-2)

4 Іноземне фінансове втручання: кваліфікуюча обставина, прив'язка до суб'єкта замість активу та виокремлення держави-агресора

Запропоновано формулювати іноземне фінансування як кваліфікуючі обставини (ч. 5 — щодо іноземців загалом, ч. 6 — щодо громадян держави-агресора) замість окремого складу.

Ознакою визначати іноземного суб'єкта, на прохання (за дорученням, вказівкою, вимогою, домовленістю) якого відбувається фінансування (схожий підхід у ст. 181-3 КК Молдови).

Досягнуто консенсусу, що розслідувати такі правопорушення повинна СБУ.

Важливим є врегулювання питань вилучення віртуальних активів, щодо чого є ґрунтовні напрацювання в БЕБ.

5 Адміністративна відповідальність: диференційовані склади та вищі штрафи

Виокремлено (все, що не охоплено КК України) та деталізовано (зокрема щодо суб'єкта відповідальності) склади адміністративних правопорушень

Закріплено право на «нешкідливу помилку» (за недостовірні відомості менше 5 прожиткових мінімумів, тобто 16 640 грн у 2026 році, відповідальність відсутня)

Запропоновано підняти штрафи і диференціювати їх залежно від суми недостовірних відомостей (понад 500 ПМ, тобто від 1 млн 664 тис. грн у 2026 році — вищі штрафи) та повторюваності порушень.

Члени робочої групи та учасники круглого столу підтримали запровадження нової форми штрафу у розмірі відсотка від суми незаконного внеску

Передбачено окреме правопорушення за неповернення внеску, якщо суб'єкт знав або повинен був знати про недотримання обмежень (повідомлення НАЗК, разовий платіж)

Дякую за увагу!